

PRESENTACIÓ DEL DICCIONARI ENCICLOPÈDIC DE MEDICINA

Havia de presidir aquest acte Josep Alsina i Bofill, president del Desè Congrés –el de la represa, a Perpinyà, el 1976– i, per imprevistos, no pogué fer-ho. El presidí Màrius Foz, president de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques. ORIOL CASASSAS obrí l'acte amb aquestes paraules:

«Si algú pretengués d'establir –atesos els respectius graus d'interès– unes prioritats entre els diversos actes d'aquest Congrés, no sé si se'n sortiria: em consta que tots han estat preparats amb cura i que a tots han estat introduïts ingredients atractius. De totes maneres, l'acte que ara iniciem, per damunt de l'interès que hagi pogut desvetllar comporta un sentiment especial, representa –molt singularment– una satisfacció inestimable; per a tots nosaltres.

«J. M. Camarasa, J. Franci, E. Llauradó, J. Ramis, M. Foz i O. Casassas en la Presentació del Diccionari».

llenguatge de la Medicina era, abans del 1936, un pur galimaties ordenat purament pels criteris personals de l'escriptor o del corrector. El Diccionari Corachan –que hem de recordar amb gran respecte– havia d'ésser –i ho hauria estat– la solució del problema. Projectat en el VI Congrés de Metges de Llengua Catalana, el 1930, en fou presentat el primer fascicle en el Congrés següent, a Ciutat de Mallorca, el 1932, però no aparegué complet fins el 1936 en el ple de la folia que seguí al 19 de juliol. Per això foren poques les mans a què arribà. Després ha vingut el Vocabulari de l'Acadèmia en les seves dues edicions; una ajuda indispensable, utilíssima i urgent però previsiblement incompleta perquè ni la pressa ni el finançament no donaven per més.

Ara, amb el Diccionari que aviat tindrem a les mans, disposarem de l'eina indispensable per a subvenir a la urgent necessitat, més encara, el deure, de donar als nostres escrits i als nostres parlaments una expressió clara, correcta i genuïna. Un deure que ningú no ha de defugir perquè si la nostra cultura pot arribar a tenir una alta cotització li és indispensable l'aportació dels científics en general. La contribució decidida dels metges serà la demostració de llur rotunda fidelitat al país i la millor manera de correspondre a tots els que s'han esforçat amb entusiasme i amb un agut sentit de la responsabilitat en la redacció d'aquest Diccionari que apareix a l'horitzó; al davant dels quals hi ha hagut un home, Oriol Casassas, sense la decisió del qual i de les seves in comptables hores de treball, el Diccionari no hauria arribat a bona fi. Recompenseu-lo, a ell i a tots els seus col·laboradors, usant assíduament el fruit d'aquesta ambiciosa i àrdua empresa.»

El president de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, MÀRIUS Foz, clogué l'acte amb el següent parlament:

»A l'inici dels anys 70 un grup d'estudiants, membres de Joventuts Mèdiques, reclamen la necessitat de disposar d'un instrument, com podria ser l'actualització del Diccionari Corachan, per fer possible la normalització i el redreçament del català com a llengua científica en els textos mèdics. Una vegada més en la història de l'Acadèmia, una iniciativa dels estudiants va ajudar a posar en marxa un projecte d'extraordinària importància per als estudiants i professionals de les ciències de la salut. Com que en aquells anys no resultava possible emprendre la complexa tasca d'una actualització del Corachan i, menys encara, la d'iniciar la preparació d'un nou Diccionari de Medicina, es va optar per la iniciativa, modesta en l'extensió però no en la qualitat del contingut, d'elaborar un Vocabulari Mèdic, que en les seves tres edicions (1974, 1979, 1987) ha tingut una notabilíssima difusió i ha representat una eina de treball molt important per als metges catalans. Aquest meritori Vocabulari, redactat en la seva primera edició per incansables pioners en la normalització de la nostra llengua (Josep Alsina i Bofill, Oriol Casassas, Josep Laporte i Salas, Joaquim Ramis i Coris) i moltes altres persones que van col·laborar en aquesta i en les edicions següents, era, no obstant això, una obra supletòria i provisional. Envel·lit i exhaurit el magnífic «Diccionari de Medicina» patrocinat pel Dr. Corachan i que aparegué l'any 1936, era absolutament necessari emprendre la llarga, costosa i difícilíssima tasca d'elaborar un nou Diccionari de Medicina. Aquesta tasca només ha estat possible gràcies a l'entusiasme, la tenacitat i l'extraordinària competència dels seus autors. Cal citar entre ells a Josep Alsina i Bofill, permanent exemple per a tots nosaltres de fidelitat al nostre país, a la seva llengua i a la seva cultura; a Jaume Francí, infatigable en la seva tasca, i eficaçíssim enllaç amb el necessari món de la informàtica per a l'elaboració del Diccionari; a Eduard Llauredó, eminent cirurgià, que seguint l'exemple dels grans mestres com Gimbernau, ha aportat la seva notabilíssima competència en els camps de la Cirurgia i de l'Anatomia; a Joaquim Ramis i Coris, exemplar, com sempre, en la seva permanent disponibilitat en les tasques de servei al nostre país, i també, i molt especialment, hem de citar al director del Diccionari, Oriol Casassas. La seva extraordinària competència en el tema de la

»La redacció del Diccionari Enciclopèdic de Medicina, per fi, és acabada. El Diccionari, que durant tants anys, ha estat una dolguda i entorpidora mancança i una aspiració, ara –aviat– serà una realitat. El Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, el Col·legi de Metges de Barcelona i la Fundació Enciclopèdia Catalana hen fet possible que això sigui així.

»Fa més de cinquanta anys de l'aparició del *Diccionari de Medicina* dirigit per Manuel Corachan i ja en fa catorze de la publicació del *Vocabulari mèdic* de l'Acadèmia, de dimensions modestes. El progrés i l'evolució dels coneixements científics experimentats durant aquests temps feien absolutament indispensable una obra actual i completa.

»El Diccionari Enciclopèdic de Medicina és el diccionari especialitzat més extens aparegut en llengua catalana; és el resultat de més de sis anys de treball. Comprèn 56.250 entrades, les subentrades corresponents –que en alguns casos superen el miler–, llurs definicions, les equivalències alemanya, anglesa, castellana, francesa i italiana, les indicacions etimològiques –llatines, gregues o altres– pertinents, una breu nota biogràfica dels epònims i una taula de nomenclatura anatòmica internacional.

»Els termes inclosos són els pertanyents a cada una de les branques de la medicina científica, d'altres corresponen a ciències (física, química, botànica, biologia, etc.) relacionades amb la medicina i d'altres són la forma popular de termes mèdics. Per a la gran proporció de neologismes compresos i per a les modificacions de termes continguts en publicacions anteriors, el Diccionari Enciclopèdic de Medicina ha comptat amb l'assessorament dels membres de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

»Tot el Diccionari ha estat redactat amb rigor: per a l'accentuació o el gènere dels mots s'ha mantingut fidelitat a l'etimologia; s'ha seguit el criteri de relegar les paraules híbrides, formades per un afix llatí i un de grec; s'ha procurat una sistematització de la derivació adjectival i, en les locucions, s'ha recorregut sempre a la preposició *de*, que és la genuïna catalana en aquestes expressions. Per a tots els termes químics s'han tingut presents les normes de la Unió Internacional de Química Pura i Aplicada. I finalment –per acabar amb aquests exemples del rigor lingüístic observat– s'han establert d'acord amb la Secció Filològica de l'Institut criteris de catalanització de mots de procedència anglesa o, també, d'origen llatí.

»El Diccionari Enciclopèdic de Medicina, per les seves característiques, constitueix, en el nostre àmbit cultural i lingüístic, una eina indispensable per a metges, estudiants de medicina i professionals o estudiants d'altres àrees de les ciències de la salut, però, a més, representa –a ben segur– una obra utilíssima per al públic culte, interessat per les qüestions, individuals o socials, de la salut. És per aquestes raons –convençuts d'aquestes raons– que les persones que hem treballat en el Diccionari sentim el goig de la feina enllestida. I jo, que vaig rebre l'honrós encàrrec de dirigir l'obra, en nom de totes aquestes persones vull expressar el goig que sentim –avui– de poder anunciar-vos l'acompliment de la tasca; i oferir-vos-la».

A continuació, el secretari del Congrés Josep M. Camarasa donà lectura a unes paraules que JOSEP ALSINA i BOFILL havia escrit per a aquest acte. Diuen:

«Benvingut el nou Diccionari!

L'aparició imminent del nou Diccionari de Medicina ha d'ésser celebrada efusivament. D'una banda, ens posa a les mans una compendiosa enciclopèdia de Medicina d'una gran utilitat. És clar que qui vulgui aprofundir un tema no acudirà a aquest ni a cap altre diccionari, però com a deu d'informació i d'orientació omple una funció absolutament indispensable i suficient. Per altra banda, racionalitza el vocabulari de les ciències biològiques que, malgrat el Fabra, el Corachan i la Gran Enciclopèdia, encara resulta ple d'incertesa. No oblidem que el

llengua, la seva tenacitat, la seva dedicació, i el rigor científic emprat en tots i cada un dels aspectes del Diccionari, constitueixen un autèntic aval de la qualitat final de la publicació.

Aquesta difícil i costosíssima empresa ha estat possible gràcies a la col·laboració pluriinstitucional. L'Acadèmia, en aquest cas, ha actuat com a promotora i autora del projecte, però res no hauria pogut fer-se sense l'importantíssim ajut del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, de la Fundació Enciclopèdia Catalana i del Col·legi de Metges de Barcelona.

La difícilíssima missió d'elaborar de bell nou aquest Diccionari ha permès enfrontar-se amb un progressiu problema, com és el de la contaminació de les diverses llengües pel creixent envaiement dels neologismes anglosaxons. Aquesta contaminació es fa utilitzant de forma innecessària mots anglesos o bé transformant-los moltes vegades en neologismes incorrectes. Aquesta tasca, que està per fer de manera científica en altres llengües, el metge català tindrà la sort de trobar-la resolta en aquest Diccionari gràcies a l'esforç i el rigor dels seus autors, i molt en especial del seu director, i gràcies a la col·laboració de mots experts i de l'aval de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. D'aquesta manera, cal destacar que aquest Diccionari no és només un Diccionari Mèdic en català, sinó un Diccionari Enciclopèdic de Medicina que s'edita a Catalunya, i per tant en català, que aporta solucions científiques per a la llengua científico-mèdica, les quals donen a l'obra l'autèntica categoria d'un Diccionari normatiu.

Desitjo i confio que aquesta tan esperada publicació del Diccionari Enciclopèdic de Medicina representi per a tots nosaltres la possessió d'una eina diària de treball que serveixi per a la consecució d'una ràpida i plena normalització de la llengua catalana en l'àmbit de les ciències mèdiques».